

ALEXANDER - VON HUMBOLDT

agahî

Languages

Alexander von Humboldt li Arzçîya

Bala xwe bidin ser Arzberg

Di dema Alexander von Humboldt de, kanên herî bikêr ên Bayreuth Fürstenturm li Arzberg, ku aîdî Desthilata Madenê ya Wunsiedel bû, bûn. Li vir li dora 20 kanên madenê hesin di binê erdê de tê derxistin, hin ji wan ji Serdema Navîn ve. Di dema gera xwe ya çavdêriyê de di 1792 de, Humboldt bi taybetî bal kişand ser navçeya Arzberg.

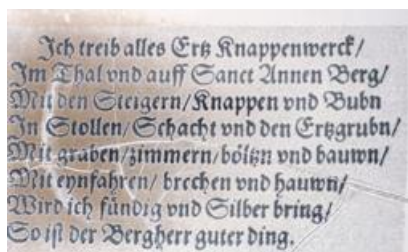

Wêneya Arzberg di dema Humboldt de

Ji bo Arzberg dibistanek çiyayî

Ji ber perwerdeya nebaş a gelek karkerên madenê gelek caran qeza çêdibûn. Ji bo çareserkirina vê, Humboldt biryar da ku dibistanek çiyayî li Arzberg ava bike. Ev di sala 1796 de bi Steiger Johann Casper wekî mamoste hate fêhm kirin. Dersên dibistanê di mehên zivistanê de ji Mijdarê heta Nîsanê dihatin dayîn. Pênc ders hatin dayîn: rastnivîsîn û rastnivîsîn, hejmartina madenê, zanîna giştî ya erdê, zagonên madenê welatparêzî û cinsên madenê welatparêzî.

Little John

Hêji Helbesta li ser hesin

Di dema xwe ya li Arzbergê de, Humboldt di kana herêmî de, ku niha bi navê "Johannesê Biçûk" tê zanîn, wekî karmendekî payebilind xebitî. Bi çareserkirina gelek pirsgirêkan (mînak av, gaz, xetera hilweşînê), Alexander von Humboldt tevkariyek mezin kir ku heta destpêka sedsala 20-an li wir madenê hesin were derxistin. Di vê nuqteyê de kanzaya hesin heta 75 metre kûr bû.

da.

Di sala 1937-an de avahiya kolberiyê "Little Johannes" hate hilweşandin û ji nû ve hate çêkirin. Naha ew heta kûrahiya 80 metreyan kolandin berî ku Johannesê piçûk di dawiyê de di sala 1941 de were girtin.

Madenkirina li Arzberg ne bi kanên mezin ên hesin ên paşîn ên li Palatinate Jorîn an kanên komirê yê mezin ên li herêma Ruhr re bû. Lêbelê Johannesê piçûk ji bo pêşkeftina Arzberg û nifûsa wê pir girîng bû.

Ji bo bîranîna mayîna Alexander-von-Humboldt wekî sereke masterê çiyê ji 1792-an heya 1796-an, rêça meşînê ya dorveger 6 hate afirandin û bi navê wî hate binavkirin. Rêya dorhêl 7 km dirêj e û berê xwe dide cihên girîng ên madenê û jiyana Humboldt li Arzberg.

Wêne: Ketina kana "Johannes Biçûk".